

Geachte aanwezigen,

Aan mij valt de eer te beurt om dit jaar de Mr Eva Meillo prijs uit te reiken. Voor die prijs zijn dit jaar drie projecten genomineerd. Ik laat ze, korter dan ze verdienen, de revue passeren.

Als eerste de **Gericht Op Oplossing** behandeling, een nieuwe kortlopende procedure van de rechtbank Amsterdam voor de handelsrechter, de familierechter dan wel de kantonrechter. In deze oplossingsgerichte procedure ondersteunt de rechter actiever dan anders het gezamenlijk doel van partijen om tot een oplossing te komen. Bijvoorbeeld door meer naar de achterliggende belangen in het conflict te vragen. Deze werkwijze vraagt niet alleen meer van de rechter. Ook de procespartijen moeten zelf actief nadenken over mogelijke oplossingen en deze ook aandragen. De rol van de advocaten wordt ook anders: meer uitleggen wat er gebeurt, zoeken naar een uitweg tijdens een schorsing en de cliënt actief bijstaan in zijn keuzes. U begrijpt, een voorwaarde voor zo'n procedure is de vrijwilligheid. De procespartijen moeten bereid zijn te zoeken naar een oplossing. Eind 2014 is men met deze procedure begonnen en de eerste ervaringen zijn zeer positief.

Als tweede project is genomineerd de Regierechter in vechtscheidingen. Deze proef gaat uit van drie basisbeginselen. Ten eerste: één rechter voor scheidende ouders die strijden over de kinderen. Ten tweede: echtscheidingszaken zonder ouderschapsplan worden versneld op zitting gezet. Ten derde: de rechters die dit soort zaken behandelen worden beter opgeleid in conflictdiagnose en interventiemogelijkheden. Doel hiervan is de autonomie van de partijen te vergroten zodat zij zelf de regie nemen over de oplossing van hun geschillen. De toepassing van deze drie heldere beginselen vraagt een gerichte planning, afstemming met de betrokkenen en beschikbaarheid van de ketenpartners. Voorwaar makkelijker gezegd dan gedaan! In april 2015 is gestart met deze werkwijze in Rotterdam en Groningen en ook hier zijn de eerste resultaten hoopvol.

De derde nominatie betreft de herstelbemiddeling naast het strafrecht. Voor de mensen in de zaal die meer gericht zijn op het Engels, herstelbemiddeling wordt ook wel aangeduid met de term Mediation. Bij de mediation naast het strafrecht wordt ingezet op de ontmoeting tussen verdachte en slachtoffer om te komen tot een overeenkomst. Een overeenkomst waarvan de uitkomst meegewogen kan worden bij de beslissingen in de strafprocedure. Slachtoffer én verdachte krijgen zo een rol in het oplossen van het conflict, namelijk het strafbaar feit. Op deze manier worden zij aangesproken op hun eigen verantwoordelijkheid, met als doel een groter gevoel van rechtvaardigheid. Vrijwilligheid van zowel slachtoffer en verdachte is een essentieel uitgangspunt en er is in dit project dan ook veel aandacht voor de belangen en motieven van het slachtoffer om mee te doen aan de herstelbemiddeling. Doel van het project was om herstelbemiddeling te testen in zes arrondissementen en zo te komen tot een blauwdruk voor een landelijke eenduidige manier van herstelbemiddeling. Deze blauwdruk kan vervolgens de opmaat vormen voor een landelijke invoering voor herstelbemiddeling naast het strafrecht. Dit project is in 2013 gestart en is maart 2015 afgerond. De proef laat zien dat driekwart van de zaken waar herstelbemiddeling is toegepast zijn geslaagd. In die zaken is er tussen de verdachte en het slachtoffer een overeenkomst gesloten.

Drie innovatieve projecten dus, waarin met ketenpartners wordt samengewerkt om het werk van de rechter en/of de officier beter te laten aansluiten bij de behoeften van de samenleving. En daar is blijvend behoefte aan. Door de genomineerde projecten worden echte, voor de burger concrete stappen gezet om het werk nog beter te doen en zo meer en beter "recht" te doen. Juist daar gaat het de jury om. Niet de taaie beleidsstukken en projecten, nee, echte merkbare verbetering voor de rechtszoekende. En daar dragen alle drie de projecten voortreffelijk aan bij. Terechte nominaties dus. Maar er kan er maar één winnen.

De keuze is gevallen op:

De herstelbemiddeling naast het strafrecht

De jury heeft voor dit project gekozen omdat dit project zich richt is op een bekend maar ook knellend dilemma binnen het strafrecht. Voor het slachtoffer is het strafproces vaak ingewikkeld maar vooral ook onbevredigend omdat het proces nu eenmaal primair op bewijsvoering, en daarmee vooral op de verdachte is gericht. De teleurstelling bij het slachtoffer, zo is de ervaring van de jury, wordt vaak nog versterkt door de beperkte mate waarin slachtoffers door de rechter en de officier van justitie worden gehoord. Er is weliswaar een spreekrecht maar dat is in de praktijk streng ingedamd. Voor veel slachtoffers levert dit spreekrecht achteraf gezien eerder valse hoop. Ze hadden er veel meer van verwacht. Juist in de kleinere zaken, waar het mediationproject op is gericht, kan deze werkwijze bijdragen aan de versterking van de positie van het slachtoffer en daarmee het vertrouwen in de rechtspraak. Het vraagt natuurlijk een goede voorbereiding en begeleiding. Vertrouwen is immers een essentieel onderdeel van de mediation. De oprechtheid van de spijtbetuiging van de dader, het begrip bij het slachtoffer, het blijven kwetsbare aspecten. Toch is de jury van mening dat veel slachtoffers in de kleinere zaken zich veel meer als een volwassen partij beschouwd zullen voelen bij mediation dan in het reguliere strafrecht. En dat brengt de juryleden tot de volgende hartenkreet: Er is nu echt wel lang genoeg geëxperimenteerd met mediation! Dit is een solide project dat de basis biedt voor de principiële keuze van herstelbemiddeling naast het strafrecht. En daarom de oproep aan het Openbaar Ministerie: Maakt die keuze nu eindelijk eens en hou op je te verschuilen achter weer het volgende experiment. Er is hier immers veel winst te behalen, zonder dat de principes van het strafrecht met voeten worden getreden, dus nu doorpakken!

Ik wil nu graag Annelies Hoekstra, officier van justitie en Landelijk Projectleider Mediation naast het Strafrecht op het podium vragen zodat zij de penning namens het project in ontvangst kan nemen.

Joke Meillo zal de penning en de oorkonde uitreiken.